

Actieplan Circulair Bouwen Leuven

30 november 2021

Waarom?

- Leuven wil een klimaatbestendige en circulaire stad zijn en heeft hiervoor een ambitieus beleidskader: het klimaatactieplan, de roadmap van Leuven 2030 en de strategie Leuven Circulair.
- Eén van de belangrijke dimensies om klimaatbestendig en circulair te worden is het schakelen naar circulair bouwen in de stad. Verschillende diensten zijn hier volop mee bezig en zetten experimenten op om principes van circulair bouwen te testen via de hefboom van overheidsopdrachten.
- Deze keuze om naar de volgende versnelling te schakelen op vlak van “circulair bouwen” is logisch. De gebouwde omgeving is verantwoordelijk voor de helft van het totale materialengebruik in Vlaanderen en jaarlijks wordt in de bouw- en sloopsector een gigantische hoeveelheid afval geproduceerd.
- Als we de ecologische voetafdruk van de stad willen verminderen, onze stad klimaatbestendig willen maken en de circulaire transitie een boost willen geven dan moeten we gaan nadenken over hoe we bouwmaterialen langer in omloop houden.

Het traject

Stad Leuven heeft afgelopen 3 jaar een traject afgelegd, gebaseerd op **drie pijlers**:

- 1. Het actief ondersteunen van experimenten** op vlak van circulair bouwen en op zoek gaan naar antwoorden op circulaire vraagstukken: via deelname Green Deal Circulair Bouwen, deelname met cases in Europese projecten als ProCirc en FCRBE. (Studiedienst Gebouwen en AGSL).
- 2. Het opzetten van een intern traject** om alle geïnteresseerde stakeholders, (bouw) professionals binnen de stad én beslissingsnemers te betrekken, te inspireren en te engageren rond circulair bouwen in de Stad Leuven (2 workshops najaar '21, dienstoverschrijdend groep Leuven, als onderdeel van ProCirc).
- 3. Het ontwikkelen en valideren van een actieplan** dat de Stad Leuven binnen deze legislatuur (reeds) kan opzetten om haar pioniersrol op vlak van circulaire economie verder te versterken is het uiteindelijke doel van dit traject.

Voorstel Actieplan Circulair Bouwen Leuven

- Opgemaakt op basis van input en besprekingen in 2 interne workshops (september 2021), begeleid in kader van ProCirc door Mieke Pieters, expert circulair aanbesteden, met externe expertise van Bas van der Westerlo, financieel-juridisch expert circulair bouwen.
- 16 actiepunten, opgebouwd rond 8 topics die als prioritair uit intern traject kwamen. Bij elk actiepunt wordt gekaderd hoe ze verder in Leuven aangevat zullen worden.
- Intern kernteam: Lien Neyns en Johan Pittomvils (studiedienst gebouwen), Wim Van Aerschot (AGSL) en Jessie Van Couwenberghe (dienst Duurzaamheid – Circulaire Economie)

1. Beleid

Acties

1. Creëren van een duidelijke beleidsvisie rond circulair bouwen voor de Stad Leuven

- Platform Leuven Circulair: update Strategie Leuven Circulair met doelstellingen en indicatoren én deelstrategie Circulair Bouwen ('22) (initiatief: Jessie VC)

2. Kader ontwikkelen op vlak van het initiëren, uitvoeren en opschalen proeftuinen/pilootprojecten circulair bouwen in Leuven

- Input en lessons learned meenemen uit voorzien begeleidingstraject/2sporenbeleid: resultaat uit de 2-sporen aanpak is een handboek circulair inkopen voor bouwtrajecten, met concrete aanpak om circulariteit mee te nemen in (toekomstige) bouwprojecten ('23) (opvolging: kernteam)

2. Materialen

Acties

3. **Gebruik van circulaire materialen (*) aanmoedigen via overheidsopdrachten (en gebruik van een materialenpaspoort)**
 - Integreren in te voorzien begeleidingstraject 2 sporenaanpak: onderdeel van het handboek dat opgeleverd zal worden is het gebruik van circulaire materialen (en gebruik materialenpaspoorten). ('23) (opvolging: studiedienst gebouwen/AGSL)
4. **Materialenbank opschalen in de Stad Leuven: traject met sleutelactoren uit Leuvens ecosysteem en bouwsector.**
 - Inbedden in Leuven 2030 roadmap implementatie werking (initiatief: Jessie VC) ('22-'23)

* **Voorwaarde:** definiëren wat de scope is van 'circulaire materialen' voor de Stad Leuven. Hebben we het hier over 'gerecycleerde content', hernieuwbare materialen, recycleerbare materialen, materialen met een ID, etc.?

3. Aankoopproces

Acties

5. **Ontwerp circulair stappenplan voor de fase van behoeftebepaling en methodieken voor het engageren van ketenactoren en stakeholders.**
 - Integreren in te voorzien begeleidingstraject 2 sporenaanpak: Het handboek voorziet in een stappenplan om circulair aankopen te borgen in het (bouw)proces ('22-'23) (opvolging: studiedienst gebouwen/AGSL)

6. **Opmaken van een menukaart met criteria (perfect gealigneerd met het beleid – zie actie #1) voor circulair bouwen mét uitgewerkte clausules per criterium (inclusief tactisch aankoopadvies, plaats in het bestek én bewijsmethode)**
 - Integreren in te voorzien begeleidingstraject 2 sporenaanpak: In de 2 pilotprojecten worden concrete adviezen gunningscriteria en eisen voorgesteld voor de cases ('22-'23) (opvolging: studiedienst gebouwen/AGSL)

4. Wetgeving

Acties

- 7. Mapping maken van alle juridische knelpunten en opportuniteiten voor het stimuleren van circulair bouwen (zowel de wetgeving overheidsopdrachten, als andere wetgevingen, ...)**
 - Op te nemen met Bart Noppe (2022) (initiatief: Jessie VC)
- 8. Opmaak van 2 bestektemplates voor 'circulair bouwen' (renovatieproject & nieuwbouw) waarbij de wetgeving reeds is werd geverifieerd en de legale opties worden aangegeven.**
 - Integreren in te voorzien begeleidingstraject 2 sporenaanpak: In de 2 pilotprojecten worden adviezen gedaan om circulariteit te borgen in gunningscriteria en eisen ('22-'23) (opvolging: studiedienst gebouwen)

5. Business case

Acties

9. Valorisatie restwaarde bepalen (via een te selecteren tool) en terugname inbouwen in de bestekken.

➤ WTCB uitwisseling/samenwerking ifv kennisdeling en toepassing in Leuven
(Opvolging: Wim Van Aerschot)

10. Gebruik van kostcalculatiesystemen zoals TCO en LCC (zie art & 82 wetgeving OO, 17 juni 2016) in 2 concrete bouwprojecten

➤ Afstemming hierrond organiseren met financiële dienst (Wim Van Aerschot)

6. Marktdialoog

Acties

11. Ontwikkelen van een stappenplan en proces rond het opzetten van een marktdialoog in de voorbereidende fase van een circulaire opdracht.

- Integreren in te voorzien begeleidingstraject 2 sporenaanpak ('23) (studiedienst gebouwen/AGSL samen met Bart Noppe)

12. Twee marktdialogen opzetten met oog op de voorbereiding van een circulair bouwproject (*).

- Integreren in te voorzien begeleidingstraject 2 sporenaanpak: in de 2 pilootprojecten worden adviezen gedaan over vraagstellingen te gebruiken in een te houden marktdialoog ('22-'23) (studiedienst gebouwen/AGSL samen met Bart Noppe)

*zie inspiratie stadskantoor en sporthal Venlo.

7. Budget

Acties

- 13. Twee cases opzetten waarbij budgetten worden bekeken vanuit het perspectief van TCO en ROI en waarbij de cashflowpositie van de Stad wordt in kaart gebracht. Deze cases worden vergeleken met niet circulaire gelijkwaardige projecten.**
 - Op te nemen met financieel directeur. (Initiatief: Wim Van Aerschot)
- 14. Twee cases waarbij wordt ingezet op gebruik in plaats van aankoop (as-a-service) voor bouwmodules en/of technische installaties. Experiment waarbij een shift gecreëerd wordt van investerings- naar exploitatiekosten.**
 - Op te nemen met aankoopdienst/Bart Noppe (initiatief: Wim Van Aerschot); nieuwe service modellen (as-a-service) zullen worden besproken met de projectteams van de 2 pilootprojecten in begeleidingstraject ook

8. Lerende organisatie

Acties

15. Intern lerend netwerk opzetten in Leuven voor het leren uit de experimenten uit Leuven, Vlaanderen en de EU en het opschalen van circulair bouwen.

- Inbedden in Leuven 2030 roadmap implementatie werking (initiatief: Jessie VC) ('22)

16. Organisatie van opleidingen 'circulair bouwen' voor alle actoren betrokken bij het aankoopproces circulair bouwen (inclusief ontwerp bureaus en markt-actoren?).

- Op basis van feedback intern lerend netwerk (opvolging: kernteam)

1	Beleid	Creëren van een duidelijke beleidsvisie rond circulair bouwen voor de Stad Leuven.
2	Beleid	Kader ontwikkelen op vlak van het initiëren, uitvoeren en opschalen proeftuinen/pilootprojecten circulair bouwen in Leuven.
3	Materialen	Gebruik van circulaire materialen (*) aanmoedigen via overheidsopdrachten (en gebruik van een materialenpaspoort).
4	Materialen	Materialenbank opzetten in de Stad Leuven: scope en methodiek bepalen en in kaart brengen van de materialen voor enkele pilootgebouwen.
5	Aankoopproces	Ontwerp circulair stappenplan voor de fase van behoeftebepaling en methodieken voor het engageren van ketenactoren en stakeholders.
6	Aankoopproces	Opmaken van een menukaart met criteria (perfect gealigneerd met het beleid – zie actie #1) voor circulair bouwen mét uitgewerkte clausules per criterium (inclusief tactisch aankoopadvies, plaats in het bestek én bewijsmethode).
7	Wetgeving	Mapping maken van alle juridische knelpunten en opportuniteiten voor het stimuleren van circulair bouwen (zowel de wetgeving overheidsopdrachten als andere wetgevingen, ...).
8	Wetgeving	Opmaak van 2 bestektemplates voor ‘circulair bouwen’ (renovatieproject & nieuwbouw) waarbij de wetgeving reeds werd geverifieerd en de legale opties worden aangegeven.
9	Business case	Valorisatie restwaarde bepalen (via een te selecteren tool) en terugname inbouwen in de bestekken.
10	Business case	Gebruik van kostcalculatiesystemen zoals TCO en LCC (zie art & 82 wetgeving OO, 17 juni 2016) in 2 concrete bouwprojecten.
11	Marktdialoog	Ontwikkelen van een stappenplan en proces rond het opzetten van een marktdialoog in de voorbereidende fase van een circulaire opdracht.
12	Marktdialoog	Twee marktdialogen opzetten met oog op de voorbereiding van een circulair bouwproject (*).
13	Budget	Twee cases opzetten waarbij budgetten worden bekeken vanuit het perspectief van TCO en ROI en waarbij de cashflowpositie van de Stad wordt in kaart gebracht. Deze cases worden vergeleken met niet-circulaire gelijkwaardige projecten.
14	Budget	Twee cases waarbij wordt ingezet op gebruik in plaats van aankoop (as-a-service) voor bouwmodules en/of technische installaties. Experiment waarbij een shift gecreëerd wordt van investerings- naar exploitatiekosten.
15	Lerend netwerk	Intern lerend netwerk opzetten in Leuven voor het leren uit de experimenten uit Leuven, Vlaanderen en de EU en het opschalen van circulair bouwen.
16	Lerend netwerk	Organisatie van opleidingen ‘circulair bouwen’ voor alle actoren betrokken bij het aankoopproces circulair bouwen (inclusief ontwerpbureaus en markt- actoren?).